

DU DANSKE LAND - OG VAND

sejleroplevelser ved

SMÅLANDSFARVANDET/ VEST

RUNDT OM SMÅLANDSFARVANDET/VEST: ET OVERBLIK

På søkort nummer 160 viser Smålandsfarvandet vest sig som et halvcirkelformet område mellem Karrebæksminde i nord, Vordingborg i øst og Nakskov i vest. På den lange kyststrækning er der kun ganske få større havnebyer placeret, hvilket gør en sejlerferie i området til en tur med kystnaturen i fokus. Den vil også være særdeles velegnet til øhop, for Smålandsfarvandet hedder således, fordi det består af ”små lande” – altså små øer. Øerne har et længere sommerklima og er kendt for varme. Det kystnære klima har haft og har stadig stor betydning for frugtdyrkning på øerne.

Smålandsfarvandets kyster er smukke og varierede, og det er farvandet også. Her kan man opleve undersøiske sten- og grusrev, moræneøer, fed, hvor kreaturerne græsser, laguneagtige fladvande, strandenge og moser. Men også småklinter og bøgeskove præger kystlinjen.

Dyrelivet trives i Smålandsfarvandet, som er et vigtigt raste – og yngleområde for fugle, hvorfor der også er adgang forbudt på mange småøer i sommerperioden, hvor der yngles. Flere havørnepar yngler langs kysten, og de ses derfor ofte over vand, hvor jagten på et godt måltid er i gang. I havet trives den lille tandhval, marsvinet, og det gør sælen også.

Selv om storbyerne ikke præger Smålandsfarvandet, så er der masser af gode havnemuligheder. Fra havnene er der gode offentlige transportmuligheder til en mangfoldighed af seværdigheder, som nok kan sysselsætte en sejlerfamilie. Musik, museer og mad med mere er her i store dele af sæsonen. Dyrepark, veterantog, vikinge- og middelalderoplevelser, malerier og gallerier er også tilgængelig for de oplevelseslystne.

Og så er der selvfølgelig småøerne, hvor de mest kendte nok er Fejø, Femø og Vejrø. Her venter der henholdsvis kulinariske specialiteter, jazz og kvindelejr og luxuriøse omgivelser.

Mangfoldigheden trives i Smålandsfarvandet, hvor der er højt til loftet og en gavmild natur, der rundhåndet deler ud af sine gaver.

PÅ TUR I SMÅLANDSFARVANDET/VEST

KARREBÆK-VORDINGBORG

Efter et par dage i det sydsjællandske, hvor vi har taget for os af de fristende retter i de velassorterede fiskebikser i Karrebæksminde, er det på tide at sætte kursen mod syd og næsen op efter nye oplevelser. Vejret vil være med os, lover DMI, og derfor er vi tidligt på færde og klar til afgang. Græshoppen, som broen, der på dette sted forbinder Sjælland og Enø, kaldes, har hævet broklappen, og sammen med en halv snes andre fartøjer ligger vi og venter på de 2 røde lys, der vil give os tilladelse til at sejle ud i Karrebæksminde Bugt, som er dørtærsklen til Smålandsfarvandet.

Vi sætter kursen tværs over bugten vel vidende, at både Dybsø og Avnø Fjorde tilbyder spændende ankerpladser, hvor den skønne natur, og ikke mindst det rige fugleliv kan studeres. Store fugleflokke yngler i området, så vi holder os på behørig afstand. Men naturen er meget smuk her, og en del sejlere tager en opankring, roer ind til land på Svinø, og går en rask tur op til kirken, hvor de dvæler lidt ved de omkring 60 gravsten, som er rejst over begravede allierede flyvere fra 2. verdenskrig. Vores plan er at sejle rundt om Knudshoved Odde, langs Sydsjællands kyst, under Storstrømsbroen og ind til Vordingborg.

Knudshoved Odde rager 15 km ud i Smålandsfarvandet, og vi runder pynten i pæn afstand, da vi har stor respekt for sandbanker og stenrev. Vi spejder efter havørne og store fugleflokke, marsvin og sæler. Odden er et unikt naturområde, der fremstår uberørt, og som rummer sjældne plante- og dyrearter, som f.eks. klokkefrøen. Vi passerer Draget, som er det smalleste sted

på odden, og her har et par lystbåde lagt sig for svaj. Besætningen nyder i fulde drag tilværelsen, kan vi se.

Forude strækker Storstrømsbroen sig. Denne imponerende betonkonstruktion med stålcoverbygning blev indviet i 1937, og er nu håbløs forældet. Men smuk tager den sig ud her i modlyset fra formiddagssolen.

I Vordingborg går vi ind i Nordhavnens hyggelige lystbådehavn, og kaster et sultent øjekast ind på fiskebutikken og de fine tilbud på røgvarer. Vi noterer det som en mulighed for aftensmåltidet. Vi ligger praktisk talt for foden af Gåsetårnet, som ikke blot er byens vartegn. Det er også den største turistattraktion, bygget af Valdemar Atterdag og en del af det fæstningsværn, som skulle beskytte mod venderne fra de sydlige østersøkyster. Byen selv har fine små gader og borgerhuse, der giver et hyggeligt indtryk.

VORDINGBORG-NYKØBING FALSTER

Ambitionen for dagens sejlads er at nå Nykøbing Falster. Vi forlader Sjælland med solen i nakken og et pænt stykke røget laks fra fiskehandleren i Vordingborg. Vel ude i Storstrømmen nyder vi udsigten til Farøbroerne om bagbord. Snart passerer vi for anden gang Storstrømsbroen og det gamle færgeleje ved Orehoved. Det grønne, skovklædte Orehoved skov, som kun kan besøges fra landsiden, er en af de mange kyster, hvor træerne vokser smukt ud til havet. Skoven gemmer på kæmpehøje og spændende gamle træer. Langs vandet kan man ofte se en flok sæler i solen. Smukt er det også, da vi kommer til Vålse Vesterskov og lidt længere fremme ved Suderø, hvor vi gør klar til at gå

ind i Guldborg Sund, der deler Falster fra Lolland, mod vores destination, Nykøbing Falster. Guldborgbroen, der er endnu et af 1930´ernes broprojekter, åbner broklappen ved anmodning, og med sin gennemsejlsbredde på 30 meter er det ikke just noget nåleøje at komme igennem. Hvis man er interesseret i at gøre et stop ved den smukke bro, så er der havn på begge sider af sundet. Der er gode busforbindelser til Nykøbing Falster, Maribo og Vordingborg.

Fra Guldborg er der ca. 9 sømil til Nykøbing. Man kan møde kommerciel skibstrafik på turen, som ikke byder på de store sømandsudfordringer. Blot kan der forekomme lidt sø, når Guldborgsundtunnelen nærmer sig.

I Falsters hovedstad er der en række lystbådehavne at vælge mellem, men alle med let adgang til byen og dens attraktioner. Handelsbyen Nykøbing byder på cafe'liv, shopping og indkøb af alle sejlernes fornødenheder. Men også på jazz og sommerrevy. Vi har dog udset os Middelaldercentret som udflugtsmål.

Middelaldercentret er et frilandsmuseum, hvor man kan opleve brudstykker af dagligdagen i 1400 tallet. Her er der håndværkerhuse, handelsboder og en havn med skibe, der fragter varer til den store verden uden for. Her går museets ansatte rundt i periodens dragter. De bor i husene og gør det, som man til dagligt gjorde i middelalderen, hvilket vil sige lave mad, udføre håndværk og træne med sine våben. Der afholdes adskillige ridderturneringer hen over sæsonen. Men der er også en masse aktiviteter, som man selv kan få lov at deltage i, uanset om man er ung eller midaldrende.

NYKØBINGS FALSTER-BANDHOLM

Igen er vi tidligt oppe, for vi skal tilbage til Guldborg og videre mod vest. De 9 sømil op til broen tilbagelægges i fin stil, og snart er vi i Tårs vig med kurs mod Saksøbing Fjord. Yderst ved fjorden ligger Oreby Slot, sammen med Oreby Mølle og Oreby Gl. Kro, og inde i bunden af den 4 km. lange fjord, ligger Saksøbing by.

Saksøbing Fjord skærer sig gennem landskabet forbi fjordenge, løvskove, marker og private villahaver. Saksøbing's historie går tilbage til 1200-tallet, og er omgivet af velbevarede herregårde og smukke kirker. Den mest markante bygning er byens vandtårnsvartegn: den 33 meter høje Saxine. Mange kunstnere og kunsthåndværkere har fundet inspiration i de smukke omgivelser og har slået sig ned her med deres atelier og gallerier. Lige til at tage ud og kigge på.

Om det er middelalderstøvet, der har sat sine spor, ved vi ikke. Men vi er blevet tørstige og vælger at tage til Krenkerup Traktørsted, hvor det lokale øl serveres hver fredag. Krenkerup Bryggeriet satte første bryg over i 2008. Siden da er det blevet til flere forskellige varianter, og der kommer hele tiden nye til.

Bandholm rimer på Knuthenborg. Havnen er Nordlollands største og ejet af Knuthenborg Gods. Selve byen, der ikke har dagligvareforretninger, tilbyder til gengæld hyggelige stræder og idylliske gamle huse. Lollands – ja en af Danmarks – største turistattraktion ligger nemt og bekvemt i nærhed af Bandholm havn, og vi skal ikke snydes for en tur i Knuthenborg Safa-

ripark, hvor man kommer helt tæt på dyrene. Parken er delt ind i områder, der rummer dyr fra forskellige verdensdele. Der er også områder indrettet til leg og afslapning.

Bandholm er et godt udgangspunkt for lidt landlov, og vi tager turen med toget til Maribo. Altså veterantoget. Her løber Museumsbanen nemlig sin 8 km. lange tur frem og tilbage og med en topfart på 30 km. i timen, går det svimlende hurtigt. Alligevel er der rigelig tid til at nyde den flotte udsigt til naturen, mens damplokomotivet pustende oser af sted.

I Maribo er vi kommet i Havørnens Rige. De 4 søer ved byen er gode havørnelokaliteter, og fra fugletårnet ved Hejrede Sø er der udsigt til redeområdet. Har man først set én havørn, så glemmer man det aldrig. Med sit vingefang på op til 2,5 m. og en vægt mellem 5 og 7 kg, er det et utroligt syn.

”Sæt grammofonen i stå, min ven, stands saxofonernes klage. Nu vil vi spille på gige igen, så sødt som i gamle dage. Inde i byen er alt lidt sært: bedre til landet vi tage, ud for at mærke, det dugger skært, så sødt som i gamle dage.” Sådan skrev domkirkebyens fødesøn, digterpræsten Kaj Munk, men byen er i dag nok mere kendt for den årlige jazzfestival, som trækker masser af publikum og internationale musikstjerner til.

FEJØ-FEMØ OG VEJRØ

Med tonerne af den dejlige jazz hængende i ørene er det tid at indtage et par af de mest ikoniske øer i Smålandsfarvandet. Vi sætter kurs mod nord rundt om

Askø, og der ser vi ret fremme Dybvig Havns røde pakhus og Fejøs bløde bakkelandskab. Øen er angiveligt en stor frugtplantage, og vejboden bugner da også med tilbud om æbler, saft og cider. Lokale kvalitetsfødevarer og vinproduktion er her også. Det er nu cyklerne skal frem. Vi kører til Østerby Mølle, hvor også turistinformationen har til huse. Den gamle hollandske mølle er åben for besøg efter aftale. Turen går mod syd og Fejøl kirke, der ligger smukt ude ved vandet. Derefter kører vi til Skalø, sætter de tohjulede og går en tur rundt om pynten. Vi tager hovedfærdselsåren, Herredsvejen, tilbage til havnen.

Når vi i overskriften til denne tur rundt i Smålandsfarvandet slår på rimet ”skønne øer og frigjorte møer”, så sigter det selvfølgelig til Femø berømte kvindelejr. Siden 1971 har lejren, der nu er verdens ældste af sin slags, dannet ramme om et rigt fællesskab for kvinder. Den særlige stemning gør, at mange kvinder fra ind- og udland vender tilbage år efter år.

Og der er en særlig stemning på Femø. Dyrelivet er unikt, og det er det kuperede kulturlandskab, som cyklerne dog sagtens kan betvinge, også. Der er 35 km offentlig vej at køre på. Bliver I trætte, så tag et hvil på en af de smukt dekorerede bænke. Femø har meget at byde på, og det er ikke kun fugleflojt. Femø Jazz Festival er også en attraktion, der hvert år får mange, mange mennesker til at valfarte til øen. Programmet er da også spækket med musikalske godbidder, og scenerne er åbne for talenter og etablerede kunstnere fra hele verden. Hvis I vil Sing It and Swing It, så brug nogle dage på Femø.

Mere luksuriøst tager det sig ud på den nordligere beliggende Vejrhø. En lille privat klat ø – 2,6 km lang og højst 700 m bred. Ca. 100 ha til dyrkning af økologiske frugter, grøntsager og andre afgrøder. Resten af øen er huse, haver, skov og strandenge omgivet af hav. Som gæstesejler kan man opleve en hel ny lystbådehavn, hvor alt er inkluderet i prisen. El og vand på broerne, lækker ny badebygning med familierum og handicapområde samt vaskemaskiner og tørretumbler. Alt er inkluderet i havnelejen, selv cykler, tennisbane og brænde til grillen. Sejlerbørnene er der også tænkt på, for der er bygget et stort søroverlejepladsskib og et stort kaninbjerg.

NAKSKOV

Forude venter der os en længere tur til Nakskov, som er vores slutdestination i denne omgang. Vi ser frem til indsejlingen til Nakskov gennem ”Den danske skærgård”, som den 7,5 km lange fjord kaldes, fordi fjorden er den mest ørige i Danmark. Det er oplagt at lade ankeret gå på et passende sted, og lade freden skylde hen over båden. Navigationen mellem de ca. 10 øer og holme kalder på opmærksomhed fra skipperen, som da også bliver belønnet med en fin udsigt til fiskerhuse, badestrande og prægtige villaer. Om sommeren kan man tage en tur med postbåden Vesta ud gennem Nakskov Fjord og få en guidet tur.

Vi passerer Hestehoved og går det sidste stykke ind i hjertet af Nakskov tæt på butikernes tilbud og spisestedernes udbud. Men vi vil lade apostlenes heste og historiens vingesus bære os rundt i byen, der har maritime rødder langt tilbage. Kong Hans byggede verdens

første orlogsvæft i fjorden og gjorde byen til en fæstningsby. Svenskerne hærgede i 1657-60 og gjorde store skader. Noget af den stemning, som har præget byen, er forsøgt vist på Nakskov skibs- og søfartsmuseum, på Danmarks Sukkermuseum og på de arbejdende museer Det gamle Trykkeri og Den gamle Smedie.

Byen er en gammel industriby centreret om sukkerproduktion og skibsindustri. Skibsværftet lukkede i 1987, men nåede dog at bygge markante skibe for blandt andet DSB. I 1933 byggede Nakskov Værft tillige Skoleskibet Danmark.

Sejlturen rundt i Smålandsfarvandet er slut. Besætningen er afmønstret med en masse dejlige indtryk fra mennesker og miljøer, hvor mangfoldighed og åbenhed er i højsædet. Naturen og lyset er enestående. Både på vandet og på de mange små øer, vi har besøgt. Smålandsfarvandet – det er stort.